

Research Paper

Developing a Framework of Requirements and Conditions for Realizing Women's Qualifications and Capabilities: A Case Study of Fars Province Women

Babak Shamshiri¹, Fahimeh Keshavarzi^{2*}

1. Associate Professor, Department of Fundamentals of Education, Faculty of Education and Psychology, Shiraz University, Shiraz, Iran.

2. Assistant Professor, Department of Management and Educational Planning, Faculty of Education and Psychology, Shiraz University, Shiraz, Iran

Received: 2020/04/14

Revised: 2021/04/09

Accepted: 2021/06/06

Use your device to scan and read the article online

DOI:

10.30495/jzvj.2021.24609.3204

Keywords:

Empowerment, Development, Women, Requirements and Conditions, Iranian Society

Abstract

Introduction: The purpose of this study is to identify the requirements and conditions for realizing the development of women's empowerment based on Iranian women's competencies.

Methods: The method of the present study is a qualitative case study. Potential participants in this study included experts and faculty in various fields of education (sociology), sociology, law and psychology as well as sample women in Fars province (sample managers and mothers), using purposive sampling and the theoretical saturation criterion was selected from 13 experts and 15 sample mothers and women with managerial tenure. The method of data collection was in-depth interview and study of documents related to the research subject. The content analysis method was used to study the requirements and conditions for the realization of women's empowerment development based on Iranian women's merit.

Findings: As a result, the requirements and conditions for the realization of women's empowerment development were formulated into five components of organizing educational-political, socio-economic, cultural, and family environment. Accreditation and reliability techniques were used to validate the qualitative results.

Citation: Shamshiri B, Keshavarzi F. Developing a Framework of Requirements and Conditions for Realizing Women's Qualifications and Capabilities: A Case Study of Fars Province Women. Quarterly Journal of Women and Society. 2021; 12 (47): 19-32.

*Corresponding author: Fahimeh Keshavarzi

Address: Assistant Professor, Department of Management and Educational Planning, Faculty of Education and Psychology, Shiraz University, Shiraz, Iran.

Tell: 07136134617

Email: fahimehkeshavarz@yahoo.com

Extended Abstract

Introduction

Empowerment in women "is the process by which a person acquires the ability to determine his or her life and destiny and at the same time has a reason to value that kind of living" (3).

Given the importance of women's empowerment as one of the goals of sustainable development and the attention and efforts of the international community in achieving this, it is obvious that the development of women's empowerment, regardless of the distribution of funds and its various components, requires requirements and conditions. Is. Therefore, progress towards gender equality and women's empowerment requires, first, a human rights-based approach, consistent with the principles of indivisibility, distinction and universal law, and second, full support for women's organizations and movements that

→ Be able to activate and energize such a program, because women's organizations can sometimes be very important as a key player in promoting empowerment (11).

Therefore The purpose of this study is to identify the requirements and conditions for realizing the development of women's empowerment based on Iranian women's competencies.

Methods

The method of the present study is a qualitative case study. Potential participants in this study included experts and faculty in various fields of education (sociology), sociology, law and psychology as well as sample women in Fars province (sample managers and mothers), using purposive sampling and The theoretical saturation criterion was selected from 13 experts and 15 sample mothers and women with managerial tenure. The method of data collection was in-depth interview and study of documents related to the research subject. The content analysis method was used to study the requirements and conditions for the realization of women's empowerment development based on Iranian women's merit.

Findings

Based on the research findings, educational requirements include such things as investing in education, familiarity with the principles of child rearing, teaching skills to mothers, providing a comprehensive program for educating mothers, formal education on how to communicate with mother to children, Children education about the role and position of the mother, creating self-confidence, motivation, creating courage, cultivating abilities and abilities and talents are women who This part of the research is in line with the research of Kabeer (3), Samarakoon and Parinduri (38), Guinée (39) and Yount, Crandall, & Cheong (18) to emphasize the requirements and educational conditions.

Also, the research findings of socio-political requirements for mothers 'empowerment include factors such as valuing women, promoting the status of women in society, changing attitudes and beliefs in society towards women, providing mothers' presence in society, solving social problems. Women, reforming the culture of society, the opportunity for mothers to be present in public, providing counseling services to mothers, access to resources, culture building in the media, setting up associations, paying attention to the family system in the country in terms of the role of political conditions And social in creating empowerment is in line with the research of Latu et al. (40) and Sundstrom et al. (41) and Kishour (12).

According to the research findings, the economic requirements of such things as material well-being, solving mothers' economic problems, providing the grounds for mothers' financial independence, formulating the conditions for mothers' entrepreneurship, and financial security. The findings of this part of the study are in line with the findings of Kishour (12), Kermani et al. (33), Gholipour and Rahimian (32).

Cultural requirements for the realization of mothers' empowerment consist of such things as attention to mothers by cultural organizations, setting up clinics, special clubs for mothers, establishing a mother culture center, allocating parks to mothers. Finally, family requirements refer to the

realization of empowerment of mothers from the perspective of family atmosphere, which includes such things as paving the way for the flourishing of women's nature, the existence of peace and comfort in life, healthy living, respect for women's status and dignity in the family, choosing the right spouse - Be. The family is the first and most important social institution in which each person opens his eyes and emerges. Therefore, family conditions have a great impact on determining the fate of individuals and their development. Therefore, family conditions should be such as to enable the empowerment of both mothers and daughters in the family. Because today's girls are tomorrow's mothers, and today's mothers are yesterday's girls.

Discussion

The results showed that the requirements and conditions for the realization of women's empowerment development were formulated into five components of organizing educational-political, socio-economic, cultural, and family environment. Accreditation and reliability techniques were used to validate the qualitative results.

Conclusion

Relevant organizations and institutions can take the necessary measures to create the requirements and conditions for women's empowerment, the development of empowerment of Iranian mothers in a way that is appropriate for them.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

All participants in the study participated in the study by filling out a consent form, and the researchers assured them that the results of the research were confidential.

Funding

The present article is taken from the research project "Provide an Applied Model in Developing Competent Mothers" Empowerment in Iran Society" which has been done with the support of the

International Mother Foundation.

Authors' contributions

The present article is taken from the research project "Provide an Applied Model in Developing Competent Mothers" Empowerment in Iran Society" in which the first and second authors (responsible author) are the implementers of the project.

Conflicts of interest

This article is taken from the research project "Provide an Applied Model in Developing Competent Mothers" Empowerment in Iran Society" with the support of the Mother Foundation. This research is not in conflict with personal or organizational interests.

مقاله پژوهشی

تدوین چارچوب الزامات و شرایط تحقق شایستگی ها و قابلیت های زنان: مطالعه موردی زنان استان فارس

بابک شمشیری^۱، فهیمه کشاورزی^{۲*}

۱. دانشیار بخش مبانی تعلیم و تربیت، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.
۲. استادیار بخش مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.

چکیده

هدف: هدف این پژوهش، شناسایی الزامات و شرایط تحقق توسعه توانمندسازی زنان بر اساس شایستگی‌های زنان جامعه ایرانی می‌باشد.

روش: روش پژوهش حاضر، کیفی از نوع مطالعه موردی می‌باشد. مشارکت‌کنندگان بالقوه این پژوهش شامل متخصصان و اعضای هیأت علمی در رشته‌های مختلف تعلیم و تربیت (علوم تربیتی)، جامعه‌شناسی، حقوق و روانشناسی و همچنین زنان نمونه استان فارس (مدیران زن و مادران نمونه) بودند، که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و معیار اشباع نظری ۱۳ نفر از متخصصان و ۱۵ نفر از زنان و مادران نمونه شهر که تصدی مدیریت داشتند، انتخاب شدند. روش جمع‌آوری داده‌ها مصاحبه عمیق و مطالعه اسناد مرتبط با موضوع پژوهش بود. جهت بررسی الزامات و شرایط تحقق توسعه توانمندسازی زنان بر اساس شایستگی‌های زنان جامعه ایرانی از روش تحلیل شبکه مضامین استفاده شد.

یافته‌ها: در نتیجه الزامات و شرایط تحقق توسعه توانمندسازی زنان در قالب ۵ مؤلفه سازمان‌دهنده آموزشی - پرورشی، سیاسی - اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و فضای خانوادگی تدوین گردید. به منظور اعتباریابی نتایج کیفی از تکنیک‌های قابل قبول بودن و قابل اعتماد بودن استفاده شد.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۱/۲۶

تاریخ داوری: ۱۴۰۰/۰۱/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۳/۱۶

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

10.30495/jzv.2021.24609.3204

واژه‌های کلیدی:

توانمندسازی، توسعه، زنان، الزامات و شرایط، جامعه ایران

* نویسنده مسئول: فهیمه کشاورزی

نشانی: استادیار بخش مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران

تلفن: 07136134617

پست الکترونیکی: fahimehkesavarz@yahoo.com

مقدمه

در طی چند دهه گذشته، توانمندسازی زنان به عنوان راهی برای تقویت آزادی، تحرک، سلامت، امنیت اقتصادی و مشارکت در فرایندهای تصمیم‌گیری، توجهات وسیعی دریافت کرده است (۱). همچنین در سال ۲۰۱۵، سازمان ملل اهداف توسعه پایدار را تصویب کرد. این ۱۷ هدف شامل بهبود برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان نیز می‌باشد (هدف ۵) (۲).

در یک تعریف، توانمندسازی در زنان «فرایندی است که از طریق آن، فرد توانایی تعیین زندگی و سرنوشت خود را کسب کند و در عین حال دلیلی برای ارزشگذاری بر آن نوع زیستن داشته باشد» (۳)، (۴). در تعریفی دیگر «توانمندسازی فرآیند توانمند ساختن یا اجازه دادن به فرد برای تفکر، اقدام و کنترل کار به روش خودمختار است و فرایندی است که با استفاده از آن می‌توان کنترل سرنوشت و شرایط زندگی خود را به دست آورد» (۵). بررسی ادبیات پژوهش نشان می‌دهد از توانمندسازی زنان تعاریف متعددی ارائه شده است اما همه تعاریف تأکید می‌کنند که توانمندسازی زنان مفهومی چند وجهی است، که شامل مؤلفه‌های مختلفی است و فرض بر این است که «توانمندسازی، فرایندی از عدم توانمندی تا توانمند شدن» است. بنابراین می‌توان گفت «توانمندسازی یک فرآیند چند وجهی است که شامل آگاهی فردی و همچنین جمعی، باورها و رفتارهای تعبیه شده در ساختار اجتماعی و بافت‌های فرهنگی خاص است».

به عبارتی از جمله مسائلی که بیشتر جنبه اجتماعی داشته و برنامه‌ریزی برای آن سایر جوانب و ابعاد را به یکدیگر مرتبط می‌سازد، توانمندسازی زنان و دستیابی به برابری جنسیتی است که رابطه تنگاتنگی با تنوع جنسیتی دارد و یکی از اهداف لازم برای دستیابی توسعه پایدار است (۶)؛ چراکه توانایی کم زنان و شکاف جنسیتی بالا مانع روند توسعه کشور است (۷) و بدون مشارکت زنان در عرصه‌های ابتکار توسعه، تمام ابعاد و اجزای ذکر شده توسعه پایدار نمی‌توانند به دست آیند که به‌ویژه، در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی گسترده و ماندگار می‌شود (۸).

پرداختن به توانمندسازی زنان و سیاست‌های عمومی ایجاد برابری جنسیتی و حقوق زنان، چیز جدیدی نیست؛ دست‌کم می‌توان به کنفرانس سیاست جهانی سازمان ملل در مورد زنان (نایروبی در سال ۱۹۸۴) و به برخی اَشکال، حتی زودتر از آن، اشاره کرد (۹). به طور دقیق‌تر، رهبران جهان توافق کرده‌اند که در جهت دستیابی مساوی زنان و دختران به حوزه‌های مختلف زندگی اجتماعی تلاش کنند و در این راستا مداخلات متنوعی برای تقویت جایگاه زنان در سراسر جهان از جمله برنامه‌های بهداشتی، آموزشی یا مالی صورت گرفته است (۱۰)؛ همچنین از حیث وسعت ابعاد می‌توان اظهار داشت، تلاش برای گسترش دامنه توانمندسازی زنان فراتر از تمرکز محدود بر نابرابری در خانه، و شامل ساختارها و فرایندهای کلان اقتصادی، زیست‌محیطی و سیاسی که بر زندگی، معیشت، کار و بقاء زنان تأثیر می‌گذارد، می‌باشد (۹).

با توجه به اهمیت توانمندسازی زنان به عنوان یکی از اهداف توسعه پایدار و توجه و تلاش‌های فراوان مجامع بین‌المللی در تحقق این مهم،

بدیهی است که توسعه توانمندسازی زنان صرف نظر از پراکندگی وجوه و مؤلفه‌های گوناگون آن، نیازمند الزامات و شرایطی است؛ بنابراین پیشرفت به سمت برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان، ابتدا نیازمند رویکردی مبتنی بر حقوق بشر، مطابق با اصول غیرقابل تفکیک، متمایز و حقوق جهانی است و دوم نیازمند حمایت تمام‌قد از سازمان‌های زنان و جنبش‌هایی است که می‌توانند چنین برنامه‌ای را فعال کنند و انرژی بخشند؛ چرا که سازمان‌های زنان گاهی می‌توانند به عنوان بازیگر اصلی برای پیشبرد توانمندسازی بسیار مهم باشند (۱۱). کبیر (۱۹۹۹) منابع فعال را از پیش شرط‌های تحقق توانمندسازی زنان می‌داند (۳)؛ بنابراین منابع و شرایط مثبت اقتصادی، اجتماعی و انسانی می‌تواند ظرفیت زنان را برای استفاده از سازوکارهای سودمند تقویت کند (۱۲).

جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی خارجی بمنظور اطلاع از ادبیات پژوهش نشان می‌دهد که پژوهشگران بسیاری (۱۳)، (۹)، (۱۴)، (۱۵)، (۱۶)، (۱۷)، (۱۸)، (۱۹)، (۱۲)، (۴)، (۲۰)، (۲۱)، (۲۲) در خارج از کشور به بررسی توانمندسازی پرداخته‌اند که این پژوهش‌ها از زوایای گوناگونی به توانمندسازی بانوان نگریسته‌اند. همچنین بررسی‌ها در پژوهش‌های پیرامون توانمندسازی زنان در کشورهای گوناگون نشان می‌دهد پژوهشگران چندی نیز در زمینه الزامات و شرایط تحقق توانمندسازی زنان و مادران به مطالعه پرداخته‌اند و بر لزوم استمرار منابع و شرایط مثبت اقتصادی، اجتماعی و انسانی در ایجاد توانمندسازی زنان تأکید ورزیده‌اند؛ به طور مثال فونسکا بکر و سنک-یگلسیاس (۲۰۰۶) نشان دادند که توانمندسازی زنان در کشورهای در حال توسعه مانند گواتمالا مرتبط با آموزش، فرصت اقتصادی و سازماندهی می‌باشد؛ بنابراین اگر یک زن از فرصت‌های آموزشی و اقتصادی برخوردار باشد و به دلیل سازماندهی با زنان دیگر بتواند از این فرصت‌ها استفاده کند، توانمند می‌شود (۲۳). همچنین پژوهش‌ها نشان می‌دهند که در رویدادها و حوادث مهم زندگی، دستیابی به تحصیلات در زنان، دستیابی به منابع اقتصادی و سپس سن، پیش‌بینی کننده قوی بهزیستی ذاتی هستند (۳)، (۱۸). بعلاوه تحقیقات مؤید این امرند که ایجاد شرایط مطلوب آموزشی و مدرسه‌سازی، توانایی‌های شناختی زنان را ارتقا می‌بخشد (۱۸). پژوهشگران داخل کشور نیز مطالعات چندی در زمینه توانمندسازی زنان و مادران انجام داده‌اند که از جمله می‌توان به اختصار به پژوهش‌های تاراسی، کریم‌زاده و آقایی هیر (۲۴)، احمدی (۲۵)، حاجی زاده و حافظیان (۲۶)، اسودیان (۲۷)، نعمت‌الهی (۲۸)، نادری‌نژاد (۲۹)، به‌پژوه (۳۰) و اثنی‌عشری و بارانی (۳۱) اشاره کرد. پژوهش‌های اندکی نیز در داخل کشور به بررسی الزامات و شرایط تحقق توانمندسازی بانوان پرداخته‌اند. به طور مثال قلی‌پور و رحیمیان (۳۲) به بررسی رابطه عوامل اقتصادی، فرهنگی و آموزشی با توانمندسازی زنان سرپرست خانوار پرداختند و پژوهش کرمانی و همکاران (۳۳) که بیانگر تأثیرگذاری قوی توانمندی اقتصادی بر توانمندسازی زنان می‌باشد.

با این وجود، به رغم اهمیت موضوع در رابطه با الزامات و تمهیدات مورد نیاز تحقق توانمندسازی بانوان و مادران، در پژوهش‌های داخلی، مطالعه جامعی که به صورت مسوط و زیربنایی به بررسی شرایط و الزامات تحقق توانمندسازی زنان و مادران ایرانی آنچنان که مبتنی بر

پست اجرایی بودند و مادران نمونه که توسط بنیاد بین‌المللی مادر معرفی شده بودند، به‌عنوان جامعه پژوهشی مورد توجه و بررسی قرار گرفتند. نمونه پژوهش شامل ۱۳ نفر از متخصصان و اعضای هیأت علمی بود؛ همچنین با ۱۵ نفر از زنان شاخص و برجسته و مادران نمونه که توسط بنیاد بین‌المللی مادر معرفی شده بودند، با استفاده از رویکرد هدفمند و با روش نمونه‌گیری صاحب‌نظران کلیدی و استفاده از اشباع نظری داده‌ها، مصاحبه صورت گرفت. ابزار مورد استفاده، مصاحبه عمیق نیمه ساختمند با صاحب‌نظران کلیدی بود. جهت اعتباریابی داده‌های پژوهش از معیارهای تأییدپذیری و قابل‌قبول بودن با استفاده از روش‌های همسوسازی (مطابقت مصاحبه‌ها و مبانی نظری و پژوهشی) و خودبازبینی محقق طی فرآیند جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها استفاده شد؛ به علاوه برای سنجش پایایی چارچوب بدست آمده از معیار قابل اعتماد بودن استفاده گردید (۳۵). لازم به ذکر است که برای تعیین قابل‌اعتماد بودن این چارچوب از روش هدایت دقیق جریان مصاحبه و استفاده از ناظر برای ارزیابی و اجرای برنامه مصاحبه و همچنین به عنوان داور بیرونی استفاده شد. داده‌های به دست آمده با استفاده از روش تحلیل مضمون و تشکیل شبکه مضامین، مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت. لازم به ذکر است با استفاده از روش تحلیل مضمون و تشکیل شبکه مضامین بعد از احصای مضامین پایه، سازمان‌دهنده و فراگیر مربوط به شناسایی نقاط قوت و ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای توسعه توانمندسازی زنان، چارچوب اولیه تدوین شد. در این پژوهش جهت تحلیل مضمون از روش براون و کلارک (۲۰۰۶) و آتراید-استیرلینگ (۲۰۰۱) که فرایند گام‌به‌گام و جامعی جهت تحلیل مضمون عرضه کرده‌اند، استفاده شده است. برای این منظور ابتدا کدهای اولیه استخراج گردید و از ترکیب و تلفیق این کدها مضامین پایه حاصل شد. سپس مضامین پایه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و براساس اصل تشابه و تفاوت دسته‌بندی شدند و مضامین سازمان‌دهنده به دست آمد و همه این مضامین سازمان‌دهنده نیز زیرمجموعه مضمونی کلی‌تر به نام مضمون فراگیر قرار گرفتند (۳۶)، (۳۷).

یافته‌های پژوهش

چه الزامات، شرایط و ایجاباتی بایستی شکل گیرد تا کلیه مادران جامعه ایرانی توانمند و شایسته گردند؟

بر اساس الگوی آتراید-استیرلینگ (۳۷)، در این مرحله محقق بایستی با مطالعه و مرور مکرر داده‌ها با عمق و غنای محتوایی آن‌ها کاملاً آشنا شود. تحقق این امر مستلزم مرور مکرر داده‌ها به صورت فعالانه می‌باشد؛ بنابراین در این مرحله از پژوهش، محقق با مطالعه داده‌ها و تهیه فهرستی اولیه از ایده‌های موجود در داده‌ها با متن آشنا شده و در گام بعدی اقدام به کدگذاری اولیه نموده است. بر این اساس با مطالعه عمیق متن مصاحبه‌ها تلاش گردید تا قسمت‌های کلیدی و مهم مرتبط با موضوع پژوهش استخراج گردد. جدول (۱) نمونه‌ای از کدهای معنادار مستخرج از مصاحبه با مدیران و متخصصان و مادران نمونه پیرامون شرایط و الزامات تحقق توانمندسازی مادران می‌باشد.

ساختار اجتماعی و بافت فرهنگی جامعه ایرانی باشد، یافت نشد. این در حالی است که با توجه به نقش محوری زنان در جامعه، توانمندسازی بانوان و مادران ایرانی براساس شایستگی‌های مقبول جامعه ایرانی، می‌تواند نقش مهمی در زندگی خودشان و متعاقباً در خانواده و همچنین در عرصه اجتماع داشته باشد و کیفیت زندگی آنان را در ابعاد مختلف فردی، گروهی، اجتماعی ارتقاء بخشد و موفقیت در عرصه‌های مختلف ملی و بین‌المللی را در پی داشته باشد. مسلم است که تحقق امر مهم توانمندسازی زمانی میسر می‌گردد که الزامات و شرایط مورد نیاز برای تحقق آن فراهم گردد که این موضوع اهمیت شناسایی شرایط و الزامات مذکور را توجیه می‌کند. لذا با درک اهمیت این مسأله، پژوهش حاضر درصدد شناسایی الزامات و شرایط تحقق توسعه توانمندسازی زنان بر اساس شایستگی‌های زنان جامعه ایرانی می‌باشد.

هدف پژوهش

هدف این پژوهش، شناسایی الزامات و شرایط تحقق توسعه توانمندسازی زنان بر اساس شایستگی‌های زنان جامعه ایرانی می‌باشد.

روش پژوهش و ابزار پژوهش

با توجه به اینکه هدف از این پژوهش «بررسی الزامات و شرایط تحقق توسعه توانمندسازی زنان بر اساس شایستگی‌های زنان جامعه ایرانی» است، روش پژوهش کیفی از نوع مطالعه موردی می‌باشد. مطالعه موردی یک نوع روش پژوهش رایج در علوم اجتماعی است و بر مبنای یک بررسی عمیق درباره یک فرد، گروه یا رویداد خاص صورت می‌گیرد. در واقع مطالعه موردی شامل نوعی بررسی تفصیلی از یک یا چند سازمان یا از گروه‌های درون سازمانی است که با هدف ارائه تحلیلی از زمینه و فرایندهای دخیل در پدیده مورد بررسی انجام می‌شود. پدیده مورد نظر از بسترش جدا نمی‌شود، بلکه چون با آن رابطه تنگاتنگی دارد، در پیوند با بسترش مورد بررسی قرار می‌گیرد. البته مطالعات موردی بر روی افراد نیز صورت می‌پذیرد. در این نوع مطالعه عموماً تحلیل استقرایی بر فرایندها در بستر اجتماعی‌شان متمرکز است. مطالعه موردی ممکن است توصیفی یا تبیینی باشد؛ در واقع در این نوع مطالعه، پژوهش کیفی متمرکز بر مطالعه‌ی موارد است، نه جامعه‌ها و نمونه‌ها. اما موارد مورد بررسی در رهیافت مطالعه موردی می‌تواند بسیار متنوع و متفاوت باشد؛ از یک گروه کوچک گرفته تا یک سازمان یا حتی یک جماعت کامل. علاوه بر این موارد، یک فرد، یک فعالیت یا یک واقعه خاص نیز می‌توانند موضوع مطالعه موردی قرار گیرند. بنابراین اندازه مورد تحت بررسی از یک فرد واحد، تا گروه‌هایی از مردم، سازمان‌ها و یا کل فرهنگ، تغییر می‌پذیرد. انتخاب موردها برای مطالعه، بستگی تام به هدف تحقیق دارد و متناسب با اهداف خاص و ویژگی‌های موضوع هر مورد تحقیق خاص، استراتژی یا رهیافت تحقیقی مطالعه موردی، روش‌های متفاوتی را بکار می‌گیرد (۳۴).

مشارکت‌کنندگان بالقوه این پژوهش شامل متخصصان و اعضای هیأت‌علمی در رشته‌های مختلف تعلیم و تربیت (علوم تربیتی)، جامعه‌شناسی، حقوق و روان‌شناسی و زنان نمونه استان فارس که دارای

جدول ۱: برخی از کدهای معنادار مستخرج از مصاحبه با مدیران و متخصصان و مادران نمونه پیرامون شرایط تحقق توانمندسازی مادران

ردیف	کد معنادار	شاهد	مشارکت کننده
۱	ارزش نهادن به مسئولیت‌های مادران در خانه اطمینان خاطر از لحاظ مالی تربیت فرزندان شایسته	شرایط تحقق مؤلفه‌ها این است که به مسئولیت مادران در خانه ارزش نهادن و آن‌را کاری بسیار عظیم و بزرگ بدانیم و در صورتی این امر محقق خواهد شد که مادر از هر لحاظ نه در حد بالا بلکه در حد متوسط اطمینان خاطر از لحاظ مالی داشته باشد تا بتواند فرزندان شایسته تربیت نماید	کد ۱
۲	فراهم‌ساختن آرامش و آسایش کافی در زندگی دسترسی به آموزش‌های لازم جهت تربیت فرزند	مادر به‌عنوان ساکن‌دار زندگی است. اگر در زندگی آرامش و آسایش کافی برای او فراهم باشد می‌تواند آموزش‌های لازم از زمان تشکیل نطفه تا مقطع جوانی داشته باشد و با علم روز و اطلاعات کافی بتواند همگام آموزش ببیند و فرزند خود را تربیت نماید و در کل زندگی خود را به‌عنوان یک راهنما جلو ببرد.	کد ۲
۳	ارتقای جایگاه و شخصیت زنان در جامعه حذف بی‌عدالتی و نابرابری بین زنان و مردان تغییر نگرش و باورها در جامعه نسبت به زنان تغییر نظام آموزشی دختران داشتن الگوی روشنی جهت بانوان	ارتقای جایگاه و شخصیت زنان در جامعه - حذف بی‌عدالتی و نابرابری بین زنان و مردان - تغییر نگرش و باورها در جامعه نسبت به زنان - تغییر نظام آموزشی دختران - داشتن الگوی روشنی جهت بانوان	کد ۸
۴	آموزش مادران آموزش فرزندان آموزش نحوه ارتباط با مادر آموزش رسمی به فرزندان در ارتباط با نحو ارتباط با والدین	باید در زمینه موضوع مادر سرمایه‌گذاری کنیم. برای مادر شدن و مادر، جامعه ما به جد، نیازمند آموزش است. آموزشی که باید به مادران داد، آموزشی که باید به فرزندان داد تا بدانند در ارتباط با مادرش چگونه ارتباط داشته باشد. ما در حال حاضر در هیچ کتاب درسی، مبحثی نداریم که به فرزندان آموزش دهد که چگونه با مادران خود ارتباط داشته باشند. در آیه قرآنی داریم که خداوند می‌فرماید حتی اوف به پدر و مادرانتون نگویند، یعنی آنقدر مقام پدر و مادر را بالا برده اما در جایگاه‌های رسمی جای این موضوع بسیار خالی است که آموزش دهد با والدین خود چگونه ارتباط برقرار کنیم.	کد ۹
۵	سرمایه‌گذاری در آموزش راه‌اندازی انجمن‌ها راه‌اندازی کلینیک‌ها راه‌اندازی تشکل‌های غیردولتی ویژه مادران کلوب ویژه مادران تشکیل فرهنگ سرای مادر ارائه خدمات مشاوره‌ای به مادران	در حال حاضر عضو ثابت در خانه مادر است، پدر که بیرون است و فرزندان که فقط درس می‌خوانند و معلوم نیست در این کتاب‌ها چی می‌خوانند و کجای زندگی آن‌ها را می‌گیرد. در بحث آموزش باید بسیار سرمایه‌گذاری کنیم. راه‌اندازی انجمن‌ها، کلینیک‌ها و تشکل‌های غیردولتی ویژه مادران که آن‌ها در کلوب‌های مختلف که مخصوص خودشان است گرد هم بیایند و خودشان به خودشان کمک کنند.	کد ۹
۶	آموزش به مردان ارزش قائل شدن به وجود زنان	این بحث توانمندسازی زنان نه تنها برای خودش باید روش کار بشه بلکه طرف مقابل اون ۵۰ درصد افراد جامعه و اون آقایان هم باید بپذیرند که من قبل از مادر بودن و همسر بودن یک انسانم.	کد ۱۸
۷	خودباوری زنان بالا بردن انگیزه درونی مادران دادن انگیزه بیرونی به مادران	در واقع زنان ابتدا باید به خودباوری برسند که می‌توند کارهای مؤثر و بزرگ انجام بدن که بتونن تصمیم‌های بزرگی برای زندگی خودشون بگیرند؛ ما باید به مادرانی که انگیزه درونی ندارند انگیزه بیرونی بدیم، که بفهمند چطوری با مشکلاتشون کنار بیان.	کد ۱۷

۸	آموزش مهارت‌ها به مادران فراهم ساختن حضور مادران در صحنه اجتماع	در دوره امروزی باید مهارت‌های زیادی برای زندگی داشته باشی.	کد ۱۷
۹	پرورش قابلیت‌ها و توانایی و استعدادها بهبود کیفیت زندگی برخورداری از زندگی سالم افزایش درآمد	پرورش قابلیت‌ها و توانایی و استعدادها برخورداری از زندگی سالم و افزایش درآمد	کد ۳
۱۰	بررسی مشکلات اقتصادی زنان سرپرست خانوار بررسی مشکلات اجتماعی زنان بررسی مشکلات عاطفی بررسی مشکلات تأمین هزینه‌های تحصیلی و نیازهای روزمره فرزندان ایجاد مهارت‌های توانمندسازی و بازتوانی	بررسی مشکلات اقتصادی زنان سرپرست خانوار بررسی مشکلات اجتماعی زنان بررسی مشکلات عاطفی بررسی مشکلات تأمین هزینه‌های تحصیلی و نیازهای روزمره فرزندان ایجاد مهارت‌های توانمندسازی و بازتوانی	کد ۶

در این بخش از پژوهش، فهرست طولانی از کدهای مختلف بدست آمده است و بایستی این کدها در قالب مضامین مرتب شوند. بنابراین بعد از مکتوب نمودن داده‌ها و با مطالعه مکرر و ثبت ایده‌های اولیه، تلاش گردید تا چند کد معنادار در ذیل یک مضمون پایه قرار گیرد. در

نهایت شکل ادغام شده و نهایی مضامین پایه‌ی مستخرج از مصاحبه‌ها که مبنای تحلیل در مرحله بعد می‌باشد، در قالب جدول (۲) آورده شده است. بین سطوح متغیر وابسته به صورت معنی‌داری تفاوت است.

جدول ۲: جمع‌بندی مضامین پایه بر گرفته شده از مصاحبه با مشارکت کنندگان

ردیف	مضمون پایه	ردیف	مضمون پایه
۱	ارزش قائل شدن به وجود زنان	۲۳	راه‌اندازی انجمن‌ها
۲	احترام به جایگاه و شان زنان در خانواده	۲۴	راه‌اندازی کلینیک‌ها
۳	فراهم ساختن رفاه مادی	۲۵	راه‌اندازی تشکلهای غیردولتی ویژه مادران
۴	حل مشکلات اقتصادی مادران	۲۶	تشکیل فرهنگ سرای مادر
۵	اطمینان خاطر از لحاظ مالی	۲۷	تخصیص پارک‌هایی به مادران
۶	خودباوری	۲۸	تخصیص کلینیک‌هایی به مادران
۷	وجود آرامش و آسایش در زندگی	۲۹	آموزش رسمی نحو برقراری ارتباط با مادر به فرزندان
۸	برخورداری از زندگی سالم	۳۰	ارائه خدمات مشاوره‌ای به مادران
۹	سرمایه‌گذاری در آموزش	۳۱	پرورش قابلیت‌ها و توانایی و استعدادها زنان
۱۰	آشنایی با اصول تربیت فرزند	۳۲	زمینه‌سازی شکوفایی فطرت زنان
۱۱	آموزش مهارت‌ها به مادران	۳۳	دسترسی به منابع
۱۲	فراهم ساختن برنامه جامع برای آموزش مادران	۳۴	فرصت حضور مادران در فضای عمومی
۱۳	آموزش به مردان در باب اهمیت و جایگاه مادران	۳۵	انگیزه دادن به مادران
۱۴	ارتقای جایگاه و منزلت زنان در جامعه	۳۶	آموزش شجاعت به زنان
۱۵	تغییر نگرش و باورها در جامعه نسبت به زنان	۳۷	توجه به حقوق فطری خانم‌ها
۱۶	فراهم ساختن حضور مادران در صحنه اجتماع	۳۸	توجه به نظام خانواده
۱۷	حل مشکلات اجتماعی زنان	۳۹	آموزش رسمی توسط آموزش و پرورش
۱۸	اصلاح فرهنگ جامعه	۴۰	رسانه‌ها
۱۹	معرفی الگوهای موفق به مادران	۴۱	انتخاب همسر
۲۰	توجه به مادران توسط دستگاه‌های دولتی	۴۲	توجه به مادران توسط سازمان‌های فرهنگی
۲۱	راه‌اندازی کلوب ویژه مادران	۴۳	توجه به مادران توسط مؤسسات و سازمان‌های غیردولتی
۲۲	تدوین برنامه‌های آموزشی توسط مدارس (آموزش نقش‌ها)	۴۴	به رسمیت شناختن نقش مادر در جامعه

مضامین سازمان‌دهنده و فراگیر برگرفته شده از مضامین پایه بر اساس ارتباط معنایی و مفهومی بین متغیرها را نشان می‌دهد.

در این بخش از پژوهش، بر اساس ارتباط معنایی و مفهومی بین مضامین پایه و با مطالعه و بررسی عمیق رابطه بین آن‌ها، مضامین سازمان‌دهنده شکل گرفت. در واقع با در نظر گرفتن تعاریف هر یک از مضمون‌ها، امکان خلاصه‌سازی و ادغام مضامین پایه و دستیابی به اجماع نظر بین اعضای کمیته پژوهشی در انتخاب مضامین پایه در ذیل هر یک از مضامین سازمان‌دهنده به راحتی صورت گرفت. جدول (۳)

جدول ۳: مضامین سازمان‌دهنده و فراگیر برگرفته از مضامین پایه الزامات تحقق توانمندسازی مادران

مضمون فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه
آموزشی - پرورشی		سرمايه‌گذاري در آموزش
		آشنایی با اصول تربیت فرزند
		آموزش مهارت‌ها به مادران
		فراهم ساختن برنامه جامع برای آموزش مادران
		آموزش به مردان
		آموزش رسمی نحو برقراری ارتباط با مادر به فرزندان
		آموزش به فرزندان در خصوص نقش و جایگاه مادر
		ایجاد خودباوری
		ایجاد انگیزه
		ایجاد شجاعت
شرایط و الزامات تحقق توانمندسازی بانوان		پرورش قابلیت‌ها و توانایی و استعدادها زنان
		ارزش قائل شدن به وجود زنان
		ارتقای جایگاه و منزلت زنان در جامعه
		تغییر نگرش و باورها در جامعه نسبت به زنان
		فراهم ساختن حضور مادران در صحنه اجتماع
		حل مشکلات اجتماعی زنان
		اصلاح فرهنگ جامعه
		فرصت حضور مادران در فضای عمومی
		ارائه خدمات مشاوره ای به مادران
		توجه به حقوق فطری خانم‌ها
سیاسی - اجتماعی		معرفی الگوهای موفق به مادران
		دسترسی به منابع
		فرهنگ سازی در رسانه‌ها
		توجه به مادران توسط دستگاه‌های غیردولتی
		توجه به مادران توسط دستگاه‌های دولتی
		راه‌اندازی انجمن‌ها
		توجه به نظام خانواده در کشور
		رفاه مادی
		حل مشکلات اقتصادی مادران
		فراهم ساختن زمینه‌های استقلال مالی مادران
اقتصادی		تدوین شرایط تحقق کارآفرینی مادران
		اطمینان خاطر از لحاظ مالی

توجه به مادران توسط سازمان‌های فرهنگی	فرهنگی
راه اندازی کلینیک‌ها	
کلوب ویژه مادران	
تشکیل فرهنگ سرای مادر	
تخصیص پارک‌هایی به مادران	فضای خانواده (جو خانوادگی)
زمینه‌سازی شکوفایی فطرت زنان	
وجود آرامش و آسایش در زندگی	
برخورداری از زندگی سالم	
احترام به جایگاه و شأن زنان در خانواده	
انتخاب صحیح همسر	

بحث و نتیجه گیری

کلوب ویژه مادران، تشکیل فرهنگ سرای مادر و تخصیص پارک‌هایی به مادران است.

در نهایت، الزامات خانوادگی به تحقق توانمندسازی مادران از منظر جو خانوادگی اشاره دارد که شامل مواردی است چون زمینه‌سازی شکوفایی فطرت زنان، وجود آرامش و آسایش در زندگی، برخورداری از زندگی سالم، احترام به جایگاه و شأن زنان در خانواده و انتخاب صحیح همسر. خانواده اولین و مهمترین نهاد اجتماعی است که هر فرد در آن چشم می‌گشاید و بروز و ظهور می‌یابد. از این رو شرایط خانوادگی در تعیین سرنوشت افراد و رشد و نمو آنان تأثیر فراوانی دارد. لذا شرایط خانواده باید به گونه‌ای باشد که امکان توانمندسازی مادران و دختران خانواده را فراهم سازد. چرا که دختران امروز مادران فردا، و مادران امروز دختران دیروز هستند.

یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که تحقق توانمندسازی مادران، مستلزم الزامات و شرایطی است که این الزامات و شرایط شامل الزامات آموزشی- پرورشی، سیاسی- اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و خانوادگی می‌باشد. بر اساس آنچه ذکر گردید و با تأکید بر یافته‌های پژوهشی، پیشنهادت زیر به منظور ایجاد شرایط و الزامات مورد نیاز در مسیر تحقق توانمندسازی بانوان مطرح می‌گردد:

- ارائه برنامه‌های آموزشی توسط سازمان‌های مردم‌نهاد (NGO)
- آموزش رسمی و غیررسمی به مادران و دختران
- ارتقای فرهنگی بانوان
- تقویت مراکز مشاوره حقوقی زنان
- برگزاری نشست‌های تخصصی با حضور مادران
- برگزاری کارگاه‌های آموزشی با حضور مادران
- توانمندسازی و مهارت آموزی توسط آموزش و پرورش از مقطع ابتدایی
- آموزش خودباوری و تعبیر الگوها
- آموزش مهارت‌ها جهت انتخاب صحیح مسائل پیش رو در زندگی
- ارائه سیاست‌های حمایتی سازمان‌ها از مادر و نقش مادر
- توجه به نقش رسانه‌ها در تبلیغ و آموزش جایگاه و نقش مادران
- ارائه خدمات مشاوره‌ای به مادران به صورت مداوم و در دسترس
- امید است که با گام برداشتن در مسیر پیشنهادت فوق توسط سازمان‌ها و نهادهای ذی‌ربط، شرایط تحقق توسعه‌ی توانمندسازی مادران ایران زمین به نحوی درخور و شایسته آنان فراهم گردد

بر اساس نتایج و یافته‌های پژوهش حاضر، شرایط و الزامات تحقق توانمندسازی مادران، متشکل از مؤلفه‌های آموزشی- پرورشی، سیاسی- اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، فضای خانواده (جو خانوادگی) می‌باشد. با بررسی هر یک از مؤلفه‌های فوق شناخت بیشتری از الزامات و شرایط تحقق توانمندسازی مادران امروزی فراهم می‌گردد.

بر اساس یافته‌های پژوهش، منظور از الزامات آموزشی- پرورشی مواردی چون سرمایه‌گذاری در آموزش، آشنایی با اصول تربیت فرزند، آموزش مهارت‌ها به مادران، فراهم ساختن برنامه جامع برای آموزش مادران، آموزش رسمی نحوی برقراری ارتباط با مادر به فرزندان، آموزش به فرزندان در خصوص نقش و جایگاه مادر، ایجاد خودباوری، ایجاد انگیزه، ایجاد شجاعت، پرورش قابلیت‌ها و توانایی و استعدادهای زنان می‌باشند که این بخش از پژوهش به جهت تأکید بر الزامات و شرایط آموزشی با پژوهش‌های کبیر (۳)، ساماراکون و پاریندوری (۳۸)، گوینی (۳۹) و یونت، کراندول و چونگ همراستا می‌باشد.

همچنین یافته‌های پژوهش الزامات سیاسی- اجتماعی تحقق توانمندسازی مادران را عواملی چون ارزش قائل شدن به وجود زنان، ارتقای جایگاه و منزلت زنان در جامعه، تغییر نگرش و باورها در جامعه نسبت به زنان، فراهم ساختن حضور مادران در صحنه اجتماع، حل مشکلات اجتماعی زنان، اصلاح فرهنگ جامعه، فرصت حضور مادران در فضای عمومی، ارائه خدمات مشاوره‌ای به مادران، دسترسی به منابع، فرهنگ سازی در رسانه‌ها، راه‌اندازی انجمن‌ها، توجه به نظام خانواده در کشور می‌داند که از حیث توجه به نقش شرایط سیاسی و اجتماعی در ایجاد توانمندسازی با پژوهش‌های لاتو و همکاران (۴۰) و ساندستروم و همکاران (۴۱) و کیشور (۱۲) همراستا است.

بر اساس یافته‌های پژوهش، منظور از الزامات اقتصادی مواردی همچون رفاه مادی، حل مشکلات اقتصادی مادران، فراهم ساختن زمینه‌های استقلال مالی مادران، تدوین شرایط تحقق کارآفرینی مادران، اطمینان خاطر از لحاظ مالی می‌باشد. یافته‌های این بخش از پژوهش با یافته‌های کیشور (۱۲)، کرمانی و همکاران (۳۳)، قلی پور و رحیمیان (۳۲) هم‌سو می‌باشد.

الزامات فرهنگی تحقق توانمندسازی مادران متشکل از مواردی چون توجه به مادران توسط سازمان‌های فرهنگی، راه اندازی کلینیک‌ها،

ملاحظات اخلاقی

مشارکت کنندگان به صورت داوطلبانه مشارکت داشتند و درباره محرمانه بودن هویت و نام آنها به آنها اطمینان داده شد. همچنین ثبت و ضبط گفتگوها با رضایت مشارکت کنندگان و حفظ ملاحظات اخلاقی صورت گرفت.

حامی مالی

مقاله حاضر برگرفته از طرح پژوهشی «ارائه الگویی کاربردی در توسعه توانمندسازی مادران شایسته در جامعه ایران» می‌باشد که با حمایت بنیاد بین‌المللی مادر صورت گرفته است.

مشارکت نویسندگان

مقاله حاضر برگرفته از طرح پژوهشی «ارائه الگویی کاربردی در توسعه توانمندسازی مادران شایسته در جامعه ایران» می‌باشد که نویسنده اول و دوم (نویسنده مسئول) مجریان طرح مذکور می‌باشند.

تعارض منافع

این مقاله برگرفته از طرح پژوهشی «ارائه الگویی کاربردی در توسعه توانمندسازی مادران شایسته در جامعه ایران» با حمایت بنیاد بین‌المللی مادر صورت گرفته است و با منافع شخصی یا سازمانی منافات ندارد.

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

از آنجایی که پژوهش کیفی مستلزم ایجاد ارتباط نزدیک و صمیمانه بین محقق و مشارکت‌کنندگان در پژوهش می‌باشد، در نتیجه شرکت‌کنندگان صادقانه نسبت به اهداف تحقیق و چگونگی انتشار گزارش آن آگاهی یافتند. در واقع در پژوهش حاضر قبل از شروع مصاحبه و ضبط آن، اهداف کلی پژوهش به سمع و نظر مشارکت‌کنندگان رسید و مشارکت‌کنندگان به صورت آگاهانه در فرایند پژوهش قرار گرفتند. همچنین با توجه به اینکه روند اجرای پژوهش‌ها و گزارش یافته‌ها باید به‌گونه‌ای باشد که مانع از هرگونه خسارت مادی و معنوی به شرکت‌کنندگان شود، در این پژوهش به مشارکت‌کنندگان اطمینان خاطر داده شد که مصاحبه‌ها به صورت محرمانه نزد پژوهشگر باقی می‌ماند و در پژوهش نیز نامی از مشارکت‌کنندگان ذکر نمی‌شود.

Journal of Education and Practice, 6(10), 188-191.

References

- Afrin, S. (2008). A Multivariate Model of Micro Credit and Rural Women Entrepreneurship Development in Bangladesh, *International Journal of Business and Management* 16(1), 169-185.
- United Nations, General Assembly resolution 70/1 (21 October 2015). Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development, A/RES/70/1.
- Kabeer, N. (1999). Resources, agency, achievements: Reflections on the measurement of women's empowerment. *Development and Change*, 30, 435-464.
- Galiè, A., Jiggins, J., Struik, P. C., Grando, S., & Ceccarelli, S. (2017). Women's empowerment through seed improvement and seed governance: Evidence from participatory barley breeding in pre-war Syria. *NJAS-Wageningen Journal of Life Sciences*, 81, 1-8.
- Bhat, R. A. (2015). Role of Education in the Empowerment of Women in India. *Journal of Education and Practice*, 6(10), 188-191.
- Bayeh, E. (2016). The role of empowering women and achieving gender equality to the sustainable development of Ethiopia. *Pacific Science Review B: Humanities and Social Sciences*, 2(1), 37-42.
- Environmental Protection Authority (2012). United Nations Conference on Sustainable Development, National Report of Ethiopia.
- Women, U. N. (2014). World Survey on the role of women in development 2014: Gender Equality and Sustainable Development. A report signed by the Secretary General and Executive Director, UN Women.[PDF].
- Sen, G. (2019). Gender Equality and Women's Empowerment: Feminist Mobilization for the SDG s. *Global Policy*, 10, 28-38.
- UN Women (2016). UN Women Annual Report 2015-2016.
- Sen, G. and Mukherjee, A. (2014) 'No Empowerment without Rights, No Rights without Politics: Gender Equality, the MDGs and the Post 2015 Development

- Agenda', *Journal of Human Development and Capabilities*, 15 (2-3 (2-3)), pp. 188-202.
12. Miedema, S. S., Haardörfer, R., Girard, A. W., & Yount, K. M. (2018). Women's empowerment in East Africa: Development of a cross-country comparable measure. *World Development*, 110, 453-464.
  13. Gupta, S., Vemireddy, V., Singh, D., & Pingali, P. (2019). Adapting the Women's empowerment in agriculture index to specific country context: Insights and critiques from fieldwork in India. *Global Food Security*, 23, 245-255.
  14. Huis, M. A., Hansen, N., Otten, S., & Lensink, R. (2019). The impact of husbands' involvement in goal-setting training on women's empowerment: First evidence from an intervention among female microfinance borrowers in Sri Lanka. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 29(4), 336-351
  15. Hannan, A., Heckert, J., James-Hawkins, L., & Yount, K. M. (2020). Cognitive interviewing to improve women's empowerment questions in surveys: Application to the health and nutrition and intrahousehold relationships modules for the project-level Women's Empowerment in Agriculture Index. *Maternal & child nutrition*, 16(1), e12871.
  16. Deutsch, J., & Silber, J. (2019). Women's Empowerment and Child Malnutrition: The Case of Mozambique. *South African Journal of Economics*, 87(2), 139-179.
  17. Galiè, A., Teufel, N., Girard, A. W., Baltenweck, I., Dominguez-Salas, P., Price, M. J., ... & Smith, K. (2019). Women's empowerment, food security and nutrition of pastoral communities in Tanzania. *Global Food Security*, 23, 125-134.
  18. Yount, K. M., Crandall, A., & Cheong, Y. F. (2018). Women's age at first marriage and long-term economic empowerment in Egypt. *World Development*, 102, 124-134
  19. Cunningham, K., Ferguson, E., Ruel, M., Uauy, R., Kadiyala, S., Menon, P., & Ploubidis, G. (2019). Water, sanitation, and hygiene practices mediate the association between women's empowerment and child length-for-age z-scores in Nepal. *Maternal & child nutrition*, 15(1), e12638.
  20. Huis, M. A., Hansen, N., Otten, S., & Lensink, R. (2017). A three-dimensional model of women's empowerment: Implications in the field of microfinance and future directions. *Frontiers in Psychology*, 8, 1-14. doi.org/10.3389/fpsyg.2017.01678
  21. Bonilla, J., Zarzur, R. C., Handa, S., Nowlin, C., Peterman, A., Ring, H., ... & Team, Z. C. G. P. E. (2017). Cash for Women's Empowerment? A Mixed-Methods Evaluation of the Government of Zambia's Child Grant Program. *World Development*, 95, 55-72.
  22. Perryman, L. A., & de los Arcos, B. (2016). Women's empowerment through openness: OER, OEP and the Sustainable Development Goals. *Open Praxis*, 8(2), 163-180.
  23. Baird, D. A. (2014). Intercultural factors in the Peace Corps' role as a change agent in the empowerment of rural Guatemalan women. *University of the Pacific*.
  24. Tarasi, Z., Karimzadeh, H., Aghayari hir, M. (2019). Investigating factors and stimuli affecting the empowerment of rural women (Case study: Zanjan city). *researches in Geographical Sciences*, 19 (54), 237-257. [Persian]
  25. Ahmadi, P. (2019). The Role of Ecotourism Development in Entrepreneurship and Empowerment of Women in Aras Free Trade-Industrial Zone, MSc Thesis, Faculty of Planning

- and Environmental Sciences, Tabriz University. [Persian]
26. Hajizadeh, A., & Hafezian, M. (2019). Identifying the components of empowerment of female managers in education and providing a suitable model. *Journal of Woman & Society*, 10(37), 45-72. [Persian]
  27. Asvadian, F. (2018). Investigating the Identification of Barriers to Empowering and Promoting the Management of Cultural Women in Mazandaran Province Education, MSc Thesis, Faculty of Humanities, Amol Institute of Higher Education. [Persian]
  28. Nemat Allah, M. (2018). Identification of Factors Affecting Empowerment of Female Head of Household in Qom Province, MA Thesis, Tolo Mehr Institute of Higher Education, Qom.
  29. Nadinejad, F. (2016). Investigating the practical aspects of respect for mother from the perspective of the Quran. National Conference on the Status and the Role of Mother, Shiraz University. [Persian]
  30. Behpajoh, A. (2016). Mother roles. National Conference on the Status and the Role of Mother. Navid Shiraz International Publications. [Persian]
  31. Asna Ashari, Seyed Mohammad Khalil and Barani, Mahshid (2016). The Impact of Art on Innovative Presentation of Mother's Position in Society. National Conference on the Status and the Role of Mother, Navid Shiraz International Publications. [Persian]
  32. Gholipour, A., Rahimian, A. (2011). Economic, Cultural, and Educational Factors Related to Empowerment of Head-of-Household Women. *Refahj*, 11 (40), 29-62. [Persian]
  33. Kermani, M., Mazlum Khorasani, Mo., Behravan, H., and Noghani, M. (2013). Factors Affecting the Empowerment of Female Head of Households Study: Women Working in Kowsar Centers of Tehran Municipality in 2012. *Iranian Sociology*, 14 (3), 116-148. [Persian]
  34. Danaeifard, H., Alvani, S. M., & Azar, H. (2013). *Qualitative Research Methodology in Management: A Comprehensive Approach*. Saffar Publications. Fifth Edition. [Persian]
  35. Creswell, J. W. (2007). Five qualitative approaches to inquiry. *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*, 2, 53-80.
  36. Brown, S. S., & Clarke, I. C. (2006). A review of lubrication conditions for wear simulation in artificial hip replacements. *Tribology transactions*, 49(1), 72-78.
  37. Attride-Stirling, J. (2001). Thematic networks: an analytic tool for qualitative research. *Qualitative research*, 1(3), 385-405.
  38. Samarakoon, S., & Parinduri, R. A. (2015). Does education empower women? Evidence from Indonesia. *World Development*, 66, 428-442.
  39. Guinée, N. (2014). Empowering women through education: Experiences from Dalit women in Nepal. *International Journal of Educational Development*, 39, 173-180.
  40. Latu, I. M., Mast, M. S., Lammers, J., & Bombari, D. (2013). Successful female leaders empower women's behavior in leadership tasks. *Journal of Experimental Social Psychology*, 49(3), 444-448.
  41. Sundström, A., Paxton, P., Wang, Y. T., & Lindberg, S. I. (2017). Women's Political Empowerment: A New Global Index, 1900-2012. *World Development*, 94, 321-335.

